

LIETUVOS SVEIKATOS MOKSLŲ UNIVERSITETAS

PATVIRTINTA
Kauno medicinos universiteto
Senato 2007 m. rugsėjo 21 d.
Nutarimu Nr. 24-06-02

ATNAUJINTA
2017 m. spalio 6 d.

REPRODUKCIŪ SVEIKATA: BIOLOGINIAI, MEDICININIAI IR BIOETINIAI ASPEKTAI

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ PROGRAMA

Dalyko programos koordinatorė:
Akušerijos ir ginekologijos klinikos vadovė prof. dr. Rūta Nadišauskienė

Padaliniai vykdančios programą:

Akušerijos ir ginekologijos klinika,
Šeimos medicinos klinika
Neonatologijos klinika,
Slaugos ir rūpybos katedra

Kaunas, 2017

Dalyko programos duomenys

Mokslų sritis	Medicinos ir sveikatos mokslai
Moklo kryptis, šaka (kodas)	Medicina – M 001
Dalyko pavadinimas	Reprodukcinė sveikata: biologiniai, medicininiai ir bioetiniai aspektai
Programos apimtis	160 val. (6 ECTS kreditai)
Paskaitos	48 val.
Seminarai	32 val.
Savarankiškas darbas	80 val.

Dalyko programos rengimo grupė

Eil. Nr.	Pedagoginis vardas, vardas, pavardė	Pareigos	Telefonas (darbo)	Elektroninio pašto adresas
1.	Prof. R. Nadišauskienė	Akušerijos ir ginekologijos klinikos vadovė	327132	ruta.nadisauskiene@gmail.com
2.	prof. R. Tamelienė	Neonatologijos klinikos vadovė	326941	rasa.tameliene@kaunoklinikos.lt
3.	Prof. D. Vaitkienė	Akušerijos ir ginekologijos klinikos profesorė	326591	vaitkiene.daiva@gmail.com
4.	Doc. A. Blaževičienė	Slaugos ir rūpybos katedros vadovė		aurelija.blazeviciene@gmail.com
5.	Prof. L. Jaruševičienė	Šeimos medicinos klinika		
6.	Doc. E. Drejerienė	Akušerijos ir ginekologijos klinikos docentė	326181	e.drejeriene@gmail.com
7.	Dr. E. Machtejevienė	Akušerijos ir ginekologijos klinika		egle_macht@yahoo.com

DALYKO PROGRAMOS APRAŠAS:

Dalyko programos poreikis

Pasaulio sveikatos organizacija reprodukcinės sveikatos terminą apibrėžia kaip sąvoką apimančią žmogaus dauginimosi sistemą, procesus ir funkcijas bet kuriuo gyvenimo laikotarpiu. Taigi reprodukcinė sveikata – tai visiško fizinio, psichinio ir socialinio gerbūvio būseną, o ne tik ligos nebuvimas visose srityse, kurios siejasi su reprodukine sistema bei jos funkcijomis. Pagrindiniai reprodukcinės sveikatos priežiūros komponentais yra: mokymas apie seksualumą ir reprodukciją; vaisingumo reguliavimo metodus; nėštumo, gimdymo pogimdyminio laikotarpio priežiūrą; žindymo propagavimo klausimai; nevaisingumo prevencija ir nevaisingų šeimų gydymas; nėštumo nutraukimų prevencija; LPI ir ŽIV/AIDS prevencija ir gydymas; reprodukcinės sistemos ligų, susijusių su endokrininiais sutrikimais, prevencija ir gydymas; pradedant nuo vaikystės pakankamos moters mitybos užtikrinimas; su psichine sveikata ir seksualine prievarta susiję aspektai.

Lyties ir sveikatos sąsajų biologinių pagrindų žinojimas yra svarbus plėtojant biomedicinos mokslus. Reprodukcinės sveikatos ugdymas šiuolaikinės visuomenės gyvenimo sąlygomis

neįmanomas be sisteminio multidisciplininio požiūrio bei gilaus sprendimų strategijų žinojimo visuomenės sveikatos, socialinių ir biomedicinos mokslų sąveikos kontekste.

1. Dalyko programos **tikslas** ugdyti doktorantų gebėjimą moksliskai vertinti reprodukcinės sveikatos problemas, pagal žinias ir kompetenciją dalyvauti jų sprendimo būdų paieškoje, ugdyti doktorantų gebėjimą modeliuoti reprodukcinės sveikatos ir su ja susijusių bioetinių problemų sprendimų būdus individo, bendruomenės, visuomenės lygiuose.

2. Programos **uždaviniai**:

- įgyti šiuolaikinių mokslo žinių apie žmogaus organų bei jų sistemų kilmę ir evoliuciją;
- gilinti doktorantų supratimą apie sveikatos ugdymo sistemą ir jos įgyvendinimo ypatumus šiuolaikinės visuomenės gyvenimo sąlygomis;
- įsisavinti anatominius-fiziologinius lytinės sistemos pokyčius moters organizme įvairiais gyvenimo laikotarpiais;
- išstudijuoti vaisiaus formavimosi bei įvairių organų sistemų raidą, teratogenezės priežastis ir mechanizmus.
- supažindinti su naujausių biotechnologijų pagrindais,
- išstudijuoti pagrindinius žmogaus genetikos tyrimo metodus, diagnozavimo galimybes ir genetinio konsultavimo principus;
- įgyti žinių apie endokrinologinę reprodukcinės funkcijos patologiją;
- suteikti naujausias žinias apie hormonų metabolizmą ir poveikį efektoriniams organams, užtikrinant normalias organizmo funkcijas bei hemostazės sistemos vietą žmogaus fiziologinės apsaugos sistemoje, ląstelių tarpusavio sąveiką;
- įsisavinti lytiniu keliu plintančių infekcijų įtaką reprodukcinei sveikatai;
- įsisavinti perinatalinės infekcijos epidemiologiją ir klinikinę reikšmę;
- žinoti onkoginekologinių ligų patikros ir prevencijos galimybes;
- įsisavinti pagrindines nėštumo ir gimdymo patologines būkles, sąlygojančias nėščiųjų ir gimdyvių bei perinatalinį sergamumą ir mirtingumą;
- įsisavinti vaisiaus būklės vertinimo nėštumo ir gimdymo metu galimybes;
- įsisavinti naujagimystės laikotarpio ypatumus ir jų reikšmę brandaus amžiaus žmonių sveikatai;
- supažindinti su vaiko visuomenės sveikatos (socialinės pediatrijos) objektu, šios mokslo krypties vystymosi istorija, dokumentais, reglamentuojančiais vaikų teises ir sveikatos ugdymą vaikystėje; išnagrinėti aplinkos veiksnius, turinčius įtakos vaikų sveikatai.
- asmenybės krizių valdymo principus.

3. Dalyko programos sandara, **turinys**:

- paskaitos (iš viso 48 val.);
- seminarai (iš viso 32 val.);
- savarankiškas darbas - naujų diagnostikos ir gydymo metodų įsisavinimas, mokslinės literatūros studijos, apžvalginio straipsnio parengimas (iš viso 80 val.)

Įvertinimas:

Suminis balas: 100% balo sudaro: 50% auditorinio darbo + 20% savarankiško darbo + 30% baigiamojo teorinio ir praktinio patikrinimo.

TEORINĖ DALIS

Eil.	Paskaitos pavadinimas	Trukmė	Dėstytojas
------	-----------------------	--------	------------

Nr.			
	I dalis. Fundamentinė		
1.	Žmogaus reprodukcijos etiniai aspektai	2 val.	Prof. R. Nadišauskienė
2.	Tarpląstelinius ryšius formuojančių baltymų įvairovė ir funkcija L	2 val.	Dr. A. Kozlovskaja-Gumbrienė
3.	Kamieninių ląstelių kilmės šaltiniai, biologinė reikšmė, panaudojimo medicinoje galimybės	2 val.	Dr. A. Kozlovskaja-Gumbrienė
4.	Žmogaus, gyvūnų ir paukščių embrionų formavimosi ypatumai	2 val.	Dr. A. Kozlovskaja
5.	Lytiniai steroidai hormonų kontracepcijai ir gydymui	2 val.	Doc. V. Kruminis
6.	Hormonų terapija įvairiais laikotarpiais	2 val.	Doc. V. Kruminis
	II dalis. Specialioji		
7.	Reprodukcinės sveikatos reikšmė visuomenės sveikatos sistemose. Pagrindiniai demografinių moters ir vaiko sveikatos rodiklių analizė ES kontekste.	2 val.	Prof. R. Nadišauskienė
8.	Prenatalinės diagnostikos metodai, indikacijos, bioetiniai aspektai	2 val.	Dr. E. Machtejevienė
9.	Perinatalinė infekcija	2 val.	Prof. M. Minkauskienė
10.	Pagrindiniai endokrininės sistemos veikimo principai. Hormonų veikimo mechanizmai. Neuroendokrininiai ryšiai	2 val.	Doc. E. Drejerienė
11.	Lytiškai plintančių infekcijų įtaka reprodukcinėi sveikatai	2 val.	Prof. L. Maleckienė
12.	Nevaisingumas kaip socialinė ir medicininė problema	2 val.	Doc. E. Drejerienė
13.	Onkoginekologinių ligų patikros ir prevencijos galimybės Lietuvoje ir pasaulyje	2 val.	Prof. D.Vaitkienė
14.	Krūties vėžys: profilaktikos, patikros, ankstyvos diagnostikos ir gydymo aktualijos.	2 val.	Prof. D.Vaitkienė
15.	Efektyvus perinatalines pagalbos organizavimas. Nėštumo laikotarpio bei gimimo fiziologija, socialiniai bei psichologiniai aspektai. Efektyvios sveikatos programos.	2 val.	prof. M. Kliučinskas
16.	Žindymo motinos pienu įtaka individo sveikatai	2 val.	Doc. E. Markūnienė
17.	Onkologinių ligonių vaisingumo išsaugojimo galimybės	2 val.	Doc. E. Drejerienė
18.	Šeimos planavimo problemos	2 val.	Prof. R. Nadišauskienė
19.	Gerontologinės reprodukcinės sveikatos problemos	2 val.	Doc. D. Railaitė
	III dalis. Reprodukcinė sveikata visuomenės sveikatos aspektu		
20.	Seksualinis smurtas. Sveikatos priežiūros įstaigos personalo veiksmai, teisės, atsakomybė bei dalyvavimas baudžiamajame procese	2 val.	Dr. K. Jarienė
21.	Naujų reprodukcinų technologijų etiniai aspektai	2 val.	Doc. A. Blaževičienė.
22.	Pacientų sveikatos raštingumo sąsajos su gyvenimo kokybe	2 val.	Doc. A. Blaževičienė

23.	Saugumas ir kokybės motinos ir naujagimio sveikatos priežiūroje	2 val.	Prof. R. Nadišauskienė
-----	---	--------	------------------------

TEORINĖ-PRAKTINĖ DALIS

Eil. Nr.	Seminaro temos pavadinimas	Trukmė	Dėstytojas
1.	Embrioninės medžiagos morfometrinių tyrimų pagrindiniai principai.	2 val.	Dr. A. Kozlovskaja-Gumbrienė
2.	Žmogaus genomo tyrimų naujovės. Vaisiaus raidos genetiniai aspektai	2 val.	Dr. V. Ašmonienė
3.	Lytinių hormonų įtaka bei disbalanso išraiška moters reprodukciniam amžiui.	2 val.	Doc. V. Kruminis
4.	Šiuolaikiniai nevaisingos poros tyrimo ir gydymo metodai	2 val.	Doc. E. Drejerienė
5.	Lytiškai plintančių ligų pasekmės reprodukcinei sveikatai	2 val.	Prof. L. Maleckienė
6.	Neišnešiotumo medicininės ir socialinės pasekmės bei prevencijos galimybės. Genetiniai ir imuniniai priešlaikinio gimdymo aspektai.	2 val.	Prof. M. Minkauskienė
7.	Vaisiaus ultragarsinių tyrimų galimybės, nauda ir saugumo principai. Ultragarstinė patikra nėštumo metu	2 val.	Dr. E. Machtejevienė / Doc. D. Simanavičiūtė
8.	Etiniai vaisiaus būklės tyrimo aspektai.	2 val.	Doc. R. Mačiulevičienė
9.	Projektų moters ir naujagimio sveikatos priežiūros srityje kūrimas ir valdymas	2 val.	Prof. M. Kliučinskas
10.	Nėštumą komplikuojančios ligos	2 val.	Doc. R. Mačiulevičienė / Doc. Simanavičiūtė
11.	Natūralaus ir operacinio gimdymo kontraversijos.	2 val.	Doc. E. Bartusevičienė
12.	ŽPV reikšmė žmogaus reprodukcinės sistemos ligoms, vakcinacijos nuo ŽPV galimybės	2 val.	Dr. K. Jarienė
13.	Onkoginekologinių ligų patikros programos. Socialiniai ir ekonominiai aspektai.	2 val.	Prof. D. Vaitkienė
14.	Perinatalinės infekcijos prevencijos galimybės	2 val.	Prof. M. Minkauskienė
15.	Robotinės chirurgijos, intraperitoninės chemoterapijos pritaikymas ginekologijoje	2 val.	Doc. S. Paškauskas
16.	Paauglių lytinė ir reprodukcinė sveikata visuomenės ir asmens sveikatos priežiūros perspektyvoje	2 val.	Doc. L. Jaruševičienė

REKOMENDUOJAMA LITERATŪRA

Eil. Nr.	Leidinio pavadinimas	Leidinio autorius	Leidimo metai ir leidykla
1.	Williams Textbook of Endocrinology.	Ed. Melmed S, Polonsky KS, Larsen PR, Kronenberg HM.	12th ed, 2011
2.	Endocrine and Metabolic	Ed. Dons RF, Wians FH	Taylor and Francis Group,

	Disorders. Clinical Lab Testing Manual		LLC 2009
3.	Fetology – Diagnosis and Management of the Fetal Patient, Third Edition	Bianchi/ D’Alton	McGraw-Hill Education, 2017
3.	Clinical obstetrics and gynecology	Pitkin RM and Scott	
4.	„Developmental Biology“	S. F. Gillbert	
5.	Current Obstetric & Gynecologic Diagnosis & Treatment	Alan H. Decherney, Lauran Nathan, Neri Laufer, Ashley s. R.oman	2013, 11 th edition, Lange Medical Books, McGraw-Hill companies. http://accessmedicine.mhmedical.com/books.aspx?view=library
6.	Williams Obstetrics Edition 24th	Cunningham et al.	New York: Appleton and Lange, McGraw-Hill companies; 2014 http://accessmedicine.mhmedical.com/books.aspx?view=library
7.	Atlas of sexually transmitted diseases	Stephen A. Morse, Ronald C. Ballard, King K. Homes	Elsevier Limited:2010. https://www.clinicalkey.com/#!/browse/book/3-s2.0-C20090489190
8.	Neonatal-perinatal medicine	RJ Martin, AA Fanaroff, MC Walsh	2015, Elsevier, Saunders
9.	Congenital and Perinatal Infections	Ed. M-L. Newell, J. McIntyre	2000 Cambridge University Press
10.	Health behaviour in Estonia, Finland and Lithuania 1994-1998	Puska P., Helasoja V., Prättälä R., Kasmela A., Klumbienė J.	2003. European Journal of Public health, 13, 11-17.
11.	Lessons in Control: Prenatal Education in the hospital	Armstrong E.M.	2000. Social problems. Vol. 47, Issue 4, p. 538.
12.	CDC Sexually Transmitted Diseases Treatment Guidelines. Clin.Inf Dis	By Kimberly A Workowski et al	2002;35(Suppl 2):S135-7
13.	Comparative anatomy of the vertebrates	Kent G.C	1987, St.Louis, Toronto, Santa Clara "Times Mirror/Mosby College Publishing"
14.	Langman’s medical embryology	Sadler T.W.	2002
15.	Human Embryology and Developmental Biology	B.M. Carlson	Mosby, 2004
16.	Laboratory Diagnosis of Sexually Transmitted Infections, Including Human WHO Library	Immunodeficiency Virus. Edited by Magnus Unemo et al.	Cataloguing-in-Publication data, 2013. Available at: http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/85343/1/9789241505840_eng.pdf
17.	European guidelines for quality assurance in		http://screening.iarc.fr/doc/ND7007117ENC_002.pdf

	cervical cancer screening Second Edition		
18.	European guidelines for quality assurance in cervical cancer screening Second Edition - Supplements		http://www.gisci.it/documenti/news/EW0115451ENN_002.pdf
19.	American Cancer Society, American Society for Colposcopy and Cervical Pathology, and American Society for Clinical Pathology Screening Guidelines for the Prevention and Early Detection of Cervical Cancer	2012 American Society for Colposcopy and Cervical Pathology	File://D:/USERS%20DATA%20FILES/USER/Downloads/ASCCP%20Guidelines.pdf
20.	WHO Guidelines for Screening and Treatment of Precancerous Lesions for Cervical Cancer Prevention.		Guidelines. Available at: http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/94830/1/9789241548694_eng.pdf ir http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/96735/1/WHO_RHR_13.21_eng.pdf
21.	Inheriting the world: the atlas of children's health and then environment. Available from URL: http://www.who.int/ceh/publications/atlas/en/	Gordon B., Mackay R., Rehfuess E.	2004, World Health Organization
22.	Basic and Clinical Endocrinology	F.S. Greenspan, D.G. Gardner	Lange Medical Books, 2000
23.	„Molecular Biology of the Cell“	B. Alberts	
24.	Williams Gynecology, II edition	Hoffman B.L., Schoge J. O., Bradshaw K.D. et al.	McGraw-Hill Education, 2016. http://accessmedicine.mhmedical.com/book.aspx?bookid=1758
25.	Oxford Handbook of Genetics	Guy Bradley-Smith, Sally Hope, Helen V. Firth and Jane A. Hurst	Oxford University Press 2009
26.	Inborn Errors of Development	C.J.Epstein, R.P.Erickson, A.Wynshaw-Boris	Oxford Univ. Press, 2004
27.	Ethical issues in obstetrics and gynecology by the FIGO Committee for the Study of Ethical Aspects of Human Reproduction and Women's Health.		2012, October
28.	High Risk Pregnancy 4 th ed.	James D.K., Steer P.J., Weiner C. P., Gonik B.	W.B. Saunders, London, 2011
29.	Paaugliams palanki	Jaruševičienė, Lina.	Lietuvos bendrosios praktikos

	sveikatos priežiūra //		gydytojas. 2012, t. 16, Nr. 3, p. 168,170-176.
30.	Jaunų žmonių lytinė ir reprodukcinė sveikata.	Jaruševičienė L, Valius L. (sud.)	Mokomoji knyga. Kaunas, Vitae Litera, 2005
31.	Congenital and perinatal infections	Newell M-L., McIntyre J.	Oxford University Press 2003.
32.	Seksualinio smurto moteriškos lyties aukos tyrimo metodika. I dalis		Lietuvos akušerija ir ginekologija. 2016, t. 19, Nr. 3. P. 204-216.
33.	Seksualinio smurto moteriškos lyties aukos tyrimo metodika. II dalis		Lietuvos akušerija ir ginekologija. 2016, t. 19, Nr. 4. P. 293-305.
34.	Akušerijos diagnostikos ir gydymo metodikos		Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija
35.	Prinatalinė infekcija	Sudarytojos: Aukšė Mickienė, Meilė Minkauskienė	Kaunas: Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Leidybos namai, 2015. 239 p.
36.	Developmental Biology, Eleventh edition	S.F. Gilbert and M.J.F. Baressi	2016 Oxford University Press
37.	Molecular Biology of the Cell	B. Alberts, A. Johnson, J. Lewis	2014 Garland Publishing

NUMATOMŲ DĖSTYTOJŲ SĄRAŠAS:

Dalyko programoje dėstysiantys profesoriai:

Prof. R. Nadišauskienė
 Prof. D. Vaitkienė
 Prof. M. Minkauskienė
 Prof. L. Maleckienė
 Prof. R. Tamelienė
 Prof. L. Jaruševičienė
 Prof. M. Kliučinskas
 Prof. A. Blaževičienė

Dalyko programoje dėstysiantys docentai ir mokslo daktarai:

Doc. S. Paškauskas
 Doc. V. Kruminis
 Doc. D. Railaitė
 Doc. R. Mačiulevičienė
 Doc. D. Simanavičiūtė
 Doc. E. Drejerienė
 Doc. E. Bartusevičienė
 Dr. K. Jarienė
 Dr. E. Machtejevienė
 Dr. A. Kozlovskaja-Gumbrienė